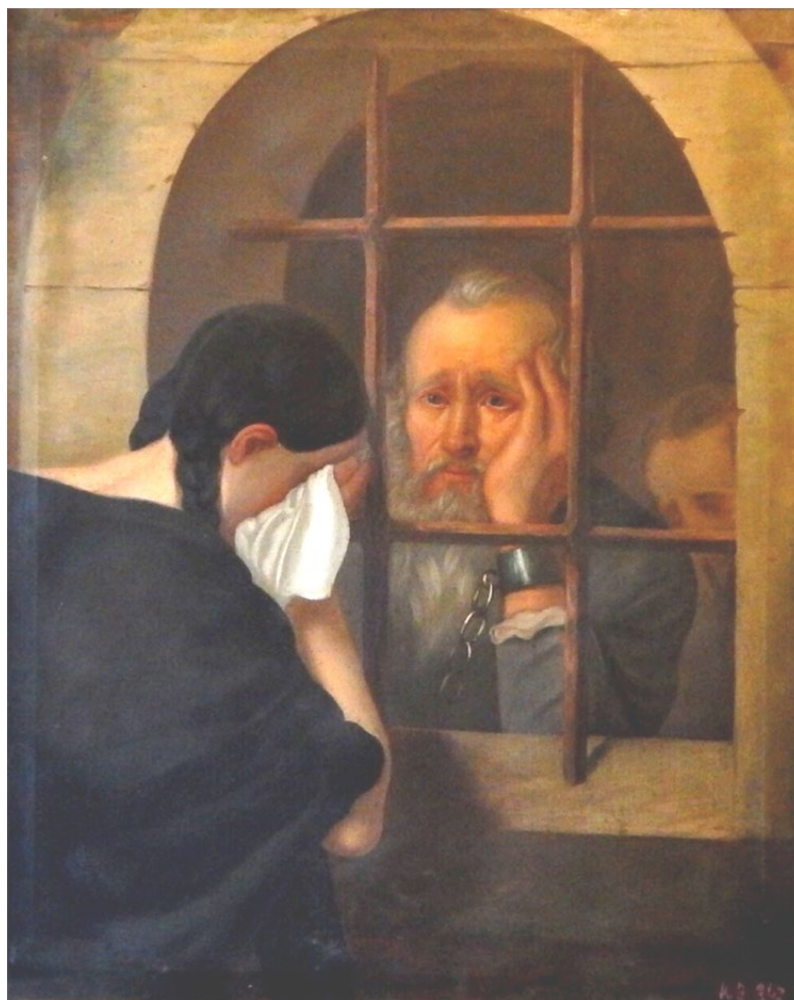

AZ ÚRÉI VAGYUNK

1674-ben 735 protestáns lelkészt és tanítót idéztek Pozsonyba, koholt vádakkal perbe fogták őket, és akik az erőszakos katolizáló térítésnek ellene álltak, azokat bebörtönözték, kínozták, és 1675-ben, gályarabságra ítélték.

1676 februárjában, éppen 350 éve szabadította ki a gályarabságra ítélt prédikátorokat Michael A. Ruyter admirális, és onnan, Nápolyból érkeztek pár hónap múltán Svájcba. Erről tanúskodik Johannes Albertus Zaunschliffer albuma, melyben az első bejegyzés írója: Joannes P. Jablonczai, és amely így kezdődik: „Nam sive vivimus Domino vivimus...” – „Mert ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk az Úrnak halunk meg. Ezért akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk.” (Róma 14:8)

Kiss Bálint: Jablonczai Pethes János búcsúja lányától Lipótújváron

Alig pár esztendeje hozzánk került egy kép. Másolattestvére annak, melyet Szabó Magda emleget az Ókútban. (Kiss Bálint: Jablonczai Pethes János búcsúja lányától...) Egy kép, amit a „negyven prédikátor” egyikéről festettek, róla, akiről kiderült, hiába zárták börtönbe, bilincsekkel a kezén is szabad volt abban a hitben maradni, amit szíve, lelke diktált.

Persze nem illik ide a mi egyszerű szobánkba ez a kép, egyáltalán nem. Túl értékes, túl nagy, túl sötét, és félténivaló és sérült. A váson is több helyen és az aranyozott kerete is. Nehezen találtam neki alkalmas helyet a falon. Ehhez előbb le kellett emelni, el kellett tenni az útból, ami addig ott volt. Igaz, nem is az enyém ez a kép, nem örökre, csupán kölcsönbe kaptam. Kölcsönkért hagyaték. Kérve kértem, odaadták, itt marad tán, míg élek.

Már nem tehetem, mégis úgy, de úgy szeretném Édesapám (Ablonczy Dániel néhai református lelkipásztor – a szerk.) örömét látni, hisz rajta kívül tán senki sincs köröttem, aki annyira tudna örülni ennek a képnek, mint én. Alig hiszem, hogy itt van, közvetlenül az orrom előtt.

Hogy ír erről a képről Szabó Magda? Sok éve olvastam, de szívemet érintette, és máig ér, amit közvetít:

„Komor festmény volt, két alak látszott rajta, egy férfi meg egy lány, a lánynak jobbra csak a nyaka, tarkója, nagy sötét haja fordult a szemlélő felé, s a férfiarcból annyi, amennyit az előtte feszülő rács engedélyezett. Ez az arc szomorú volt, mélyen, vigasztalhatatlanul szomorú...”

...Nem kellett sok idő, hogy megérezsem, hogy ő volt a legszabadabb rokonom, ez a szigorú prédikátor, akinek csak azt kellett volna mondania, hogy nem hiszi már, amiben hitt, és megmaradhat az otthonában, a szerettei között, még baj sem éri, csak éppen nem mondta, mert tisztában volt vele, hogy nincs az a tengerzúgás, ami lebírhatja az ember belsejében szóló hangot, és mit számít a deportálás és fogság és bilincs, és elveszett otthon vagy család, vagy akár az elvesztett élet is, mind lényegesen egyszerűbben elfogadható, mint amikor az ember megtagadja és elveszti önmagát.” (Szabó Magda – Ókút)

A GÁLYARABSÁGRA ÍTÉLT PROTESTÁNS PRÉDIKÁTOROK NÉVSORA

(zárójelben a szolgálati hely és a felekezet)

Alistáli K. György (Szőny – ref.) szabadulást követően hazatért
Bátorkeszi István (Veszprém – ref.) szabadulást követően hazatért
Borchidai Miklós (Rábaszentandrás – luth.) gályarabságban hunyt el Nápolyban
Bugány Miklós (Sajógömör – luth.) szabadulást követően hazatért
Czeglédi Péter (Léva – ref.) szabadulást követően hazatért
Edvi Illés Gergely (Németgencs – luth.) belehalt a kínzásokba úton Nápoly felé
Fileki István (Naprág – ref.) gályarabságban hunyt el
Goisz Mihály (Kálno – luth.) úton Nápoly felé hunyt el
Harsányi Móríc István (Rimaszombat – ref.) szabadulást követően hazatért
Jablonczai János (Beje – ref.) szabadulást követően hazatért
Kálnai Péter (Putnok – ref.) szabadulást követően hazatért
Karaszna Mhály (Kelemér – ref.) szabadulást követően hazatért
Kocsi Csergő Bálint (Pápa – ref.) szabadulást követően hazatért
Komáromi Süllye István (Ács – ref.) szabadulást követően hazatért
Köpeczi Haller Tamás (Szkáros – ref.) szabadulást követően hazatért
Körmendi György (Bars – ref.) szabadulást követően hazatért
Ladmóczi István (Serke – ref.) szabadulást követően hazatért
Lány György (Korpona – luth.) úton Nápoly felé megszökik, de hazaútja közben elhunyt
Leporinus Miklós (Polta – luth.) szabadulást követően hazatért
Masnicius Tóbiás (Senice – luth.) úton Nápoly felé megszökik, hazatér
Mazári Dániel (Tamási – luth.) gályarabságban hunyt el Siracuzánál
Nikléci Boldizsár (Agárd – luth.) szabadulását követően Hollandiába, Angliába került
Nikléci Sámuel (Alsósztrégova – luth.) szabadulását követően Szászországba került
Otrokócsi Fóris Ferenc (Rimaszécs – ref.) szabadulást követően hazatért
Paulovics István (Túrócszentmárton – luth.) gályarabságban hunyt el Nápolyban
Scultéti Jakab János (luth.) gályarabságba került, de sorsáról nem tudunk
Séllyei M. István (Pápa – ref. püspök) szabadulást követően hazatért
Simoni Péter (Simony – ref.) szabadulást követően hazatért
Simonides János (Brezsnóbánya – luth.) nápolyi kereskedők szabadították ki, hazatért
Steller Tamás (Újbánya – luth.) szabadulást követően hazatért
Szalóczi Mihály (Zubogy – ref.) szabadulást követően hazatért
Szenczi Száki János (Tata – ref.) úton Nápoly felé elhunyt
Szentpéteri Mangó István (Simonyi – ref.) szabadulást követően hazatért
Szilvási István (Császá – ref.) gályarabságban hunyt el Nápolyban

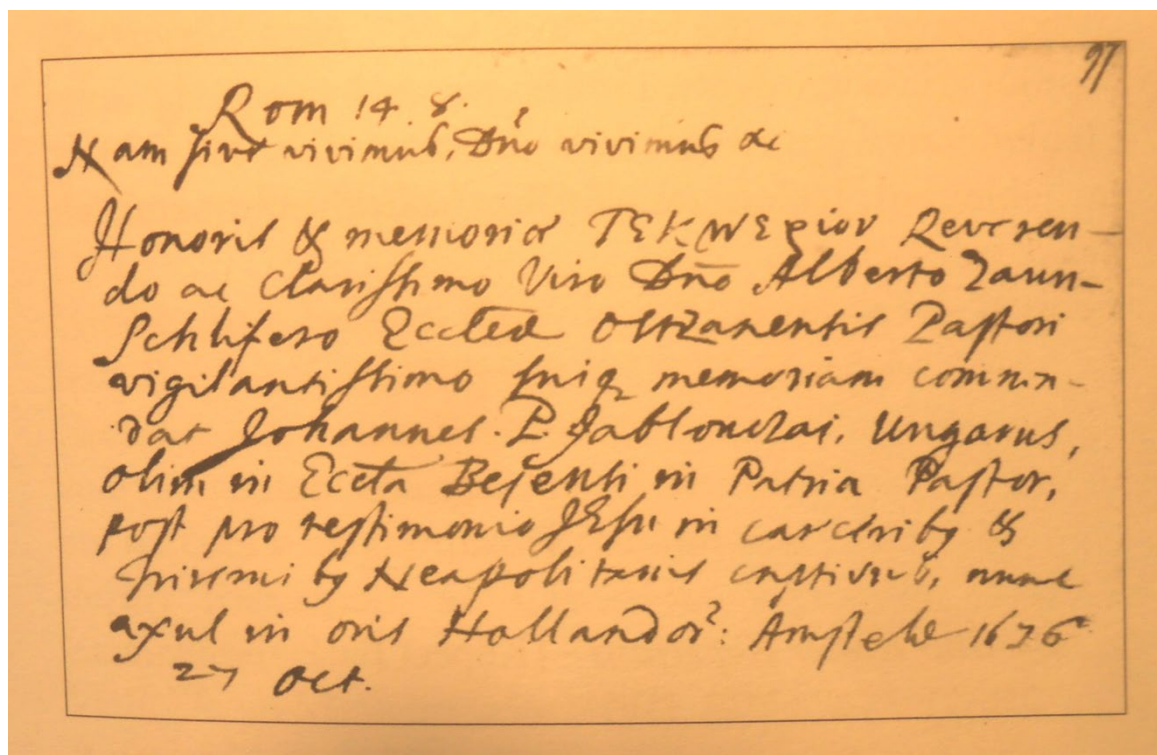
Szódói Balogh András (Nagysár – ref.) szabadulását követően Svájcba került
 Szomodi János (Szendrő – ref.) szabadulást követően hazatért
 Tinkovich János (Lest – luth.) gályarabságban hunyt el Nápolyban
 Turóczi Végh András (Nagysár – ref.) szabadulást követően hazatért
 Újvári János (Mezőörs – ref.) szabadulást követően hazatért
 Zsédényi István (Dörgicse – luth.) szabadulást követően hazatért

A gályarabok emléktáblája

JABLONCZAI PETHES JÁNOS

1676. október 27. Amsterdamban, Johannes Albertus Zaunschliffer albumában, a nyolc magyar gályarab prédikátor bejegyzése közt első Jablonczai P. Jánosé:

„Mert ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk az Úrnak halunk meg.

Ezért akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk.” (Róma 14:8)

Jablonczay Pethes János életéről az a beszámoló árul el legtöbbet, amit gályáról való szabadulása után, zürichi tartózkodás idején, 1676-ban ő maga írt életéről és hányattatásairól svájci vendéglátói kérésére, latinul. Remélni se mertem, ám csodák csodája, egészen váratlanul megtaláltam ennek fordítását a Gömörország című folyóirat egyik számában.

„Az utókor számára latinból magyarra fordítá Székely János a bejei hely. hitv. egyház jelenlegi rendes papja 1865. január 10én:”

„A nápolyi gályákról Ruyter Mihály tengernagy (admiral) által megszabadított s Zürichben befogadott Magyar lelkészek történetéhez írt függelék. Egykori bejei lelkész saját kéziratából: Jablonczai János, kinek simboluma volt: *Flebile principium melior fortuna segvetur, Nam manus Excelsi vertere cuncta potest.*”

„A sokképpen sanyargatott, szenvedő Magyar hazának polgári és egyházi ügyei életveszélyben forogva bár, mindazáltal törvényes meghívással behelyeztetést nyerék Torna megyében a Körtvélyesi tisztán reformált egyház igazgatására boldog emlékü tisztelendő

tudós Zebegenyei János Úr, Torna-Abaúj-Sáros megyék akkori Seniora (Esperes) által Mádon 1666. Martius 17én tébb, mint Négyszáz testvér atyafiak jelenlétükben tartott egyházi gyűlésen: hivatalban töltvén ott 7 és ½ évet.

Ama fő Gróf, Keglewich Miklós által Szelepcsényi György Érsek és más római Katholicusok parancsára háborgattatván, 1673 ik és Martius 5én ugyanazon Zsarnoktól katonák és jezsuiták által tovább üldöztetvén s nyugtalaníttatván mint egykor Sz. Dávid – erdőkben, berkekben, kősziklák üregeiben laktam családommal együtt, s üzetvén elértem Gömör megyei Beretke nevezetű helyet, s majort: holott is 1 és ½ évet nyilvános szolgálat nélkül (titkon bár megerősítést nyerve) töltöttem. Innen, az Isteni gondviselés folytán a bejei egyháztól új meghívást nyertem. Oda menvén tehát 8 hónapot alig lakhattam s taníthattam, már idéztettem Pozsonyba valami lovas, katona, vezér, putnoki születésű, római Kath. Vallású Kalló András által. Martius 5én 1674.

Útnak indultam több megyebeli (miként álnokul követelték lázadási összeesküvésről számadás végett): Megjelentem Martius hó 17én 1674 a Magas ítélő szék előtt, névvel a lázadást, de valódilag a vallást sörgették ellenem. (Íme a csalárd szívű és fondor lelkű Clérus! Zsolt 12:3.) Temérdek sok próbák és vizsgálatok után, midőn az ítélő bírák az ő értelmükre nem bírhatának vala – az iszonyatos ítéletet, t.i. fej és jószág elvesztést hallaták velünk april 11én 1674-ben. Az ítélet hozatala után szállásomon szabadon éltem, szünidőt engedvén, vagy is inkább várván, hogyha valaki magát azokhoz alkalmazná, vagy jónak látná szökéssel menekülni, hogy tette miatt, annál inkább vádoltathassék, s egyháza felforgattathassék: mindaz által ily lágy fogság mellett is állhatatosak valánk s maradánk, várva az ügy kimenetelét, nehogy a mi tettünkkel az igaz ügy felforgattatnék.

Majus 27ike körül hivattam a többiekkel együtt a primás lakába, hol megvizsgáltatván a pozsonyi tömlőcökbe vettettünk. Azután 17ik Junius körül több társakkal együtt vitettem Leopold várába: részint Nagy Szombatban, részint a Leopoldi útban előleges intézkedés folytán ruháinktól, kölcséginktől s könyveinktől megfosztattunk, folytonosan a legkeményebb és legocsmányabb munkákkal tiszta v. zivataros időkben, télben inkább, mint nyáron terheltetvén. Csupán katona kenyérrel és vízzel tápláltatván, számtalan veréseket, szurony és dárdadóféseket kaptam a pokolbéli Istenség nemimádása, és más szertartásoknak a templomban és kívül visszautasítása miatt.

1675 év Martius 18-ik napján Leopold várából estefelé a munka helyéről, nem a rendes kapun, hanem valami elrejtett titkos lyukon kivezettettünk, és a már ott jelen lévő gyalog és lovag katonákkal szekeren Morván, Ausztrián keresztül. S ott Viennáig vezettettünk, ugyanott valamely Olasz országba menő N. N. hivatalnoknak néhányad magammal átadattam. Innen egy nap csaknem éjjélig török békókban hajtatván, következő napon az egyik lábamról levétettek a bilintsek. Átalmentünk tehát Styrian, Carniolán, és elértem Triestbe, hol valami rejtett helyen a városon kívül szakállamtól megfosztattam és kényszerítének a katonai ruha s fegyver felvételére, de amelleket el nem fogadván, megfosztattam ismét ruháimtól, költségemtől s a hajóra mentem és az Adriai tengeren keresztül vitettem Piscáriába. Innen az Alpesen keresztül, a kősziklákon, s nagy éhséggel kínozva mezítláb jöttem Nápolyba.

Majus 7-én, ugyanazon hó 8-án eladattam 50 aranyért, és gályára vitettem, melynek neve Kapitánság (Capitaneatus) vala: itt hajam, szakállam, mely már némileg ismét megnőtt, valami török asszony által leboroltatván az olasz hivatalnokok rendelkezésére és osztályozás folytán vezettettem Pátróna, vagy boldogságos Szűz Mária nevű gályára. Midőn a gályák

indulásra készültek Sziciliába Massina ellen, kínáltak ruhákat, a foglyokhoz illőket, melyeket midőn felöltetni nem akarék, keményen megvertettem, és meztelenre kivetkőztettem a fogoly társak által, és ruhát öltöttek reám, és az azon a gályán lévő társakkal Köpecz Balázssal és Karaf Mihállyal Jun.4én 1675 Szicilába evezünk és Malassó nevű erősség alatt volt qvartélyunk. Négy hét múlva az én testvéreim (fratres) erőtlenség miatt vissza vitettek Nápolyba, magam egyedül lévén egészségesebb azon a gályán hagyattam, és folytonos hajózás és evezésben voltam éjjel s nappal, mint más bűnösök és Mohamedánok 1675ik év Junius 4-től 1676 Febr.11-ig, hol mennyi korbács és vessző veréseket kaptam meztelen testemre, mennyi éhséget és szomjúságot állottam ki, mennyi veszélyt láttam szemem előtt, s a napnak mennyi terhét, s hidegét viseltem? Nyelvem és tollam az irtózat miatt megakad s nem bírom kimondani, de tudom hogy az Úr ki az övéinek a könnyeit össze gyűjti, s lépéseinket megszámlálja – azokat is mind megszámlálta. Mind az által ezen nevezetesbeket bujdosásomban feljegyeztem. Megérkezvén a Hollandok Sziciliába a Gallusok (franciák) ellen és tudakozódván, vajon volnának-e még a Magyar papok a mint ők hallották? Egészen eltitkoltak, és senkit se bocsátottak azok közül hozzám a velem való beszélgetés végett, sőt még azokat is a miket Welts György Jóltevőnk táplálkozásomra nekem küldött elfogták és tőlem megtagadták.

Mondok valamit azon szerencsétlenségekről, vagy is inkább isteni büntetésekről is melyek ugyanazon gályát mint a habok, úgy ostromolták. Fra. lőpor által katonák, foglyok sokan megégettettek midőn harcolandók a franciák őrállomásán Massinan alól mely phárónak neveztetett nagy horgonnyal mentünk körül, és nagyobb ágyú golyójával egyszer löni kellett, másszor midőn tölteni kelle az ágyút, egy nagy edényben levő lőpor föllobbanván az ágyusokat, foglyokat, katonákat és embereket iszonyú módon összeégette, s némelyeket halálosan megsebesített. Ezek után az alkapitánynak, ama nagy hóhérnak mostoha fija, meztelen testemnek és más testvéreim testüknek kiket gyakran kegyetlenül össze is rugdosott – a Csigára menetelnél a jobb kezemen négy újomat, a balon három újomnak az ízeit elvágta. Innen szégyennel visszatérve, Melassóhoz közel vihar támadván vég veszélyben valánk, és a megszabadulásnak csaknem semmi reménye se mutatkozék többé, és csak a harmad napra tűnt föl az ismét, azon felül az esső szakadt, a hullámok elnyeléssel fenyegetének, sat. Harmad napra napkeltén más gályán levő foglyok segélyével Melassóba jöttünk 19én Novemberben. A Malítia (gonoszság) nevezetű gályát Sziciliában Melassó alatt a villám megüté, 400 Emberrel együtt azonnal elmerülvén elveszett, a villany ereje érte azon gályát is mellyen én valék, úgy ti. az árbocza nagy, tiszta egyenes és nehéz, minden hasadás nélküli lévén meghasodozott mint a napra kitett nyersfa. De az emberek és maga a gálya épen maradtak.

Ezen erősséggel kényszerítették minden embereket a felügyelők a magok vallásokra, a sor reám és társaimra kerülén, kikkel össze valék láncolva, és kényszerítettém velük együtt kimenni a vallástételre, azt mondám a Kapitánnak: „Minek visztek engem a ti templomotokba, mikor tudjátok, hogy én nem közületek való vagyok?” Azt felelé: „Azt akarjuk hogy közülünk való légy, mivel ti miattatok ostoroz és büntet minket az Isten.” Kinek azt felelém: Azt könnyen megengedem, hogy miattunk ostoroz az Isten, és ha nem lettem volna a gályán, már végetek lett volna, mert meg szaporítottátok foglyaitok sok ártatlan emberekkel, de ime megfosztandotok saját foglyaitoktól és gályáitoktól. Azonban tudd meg azt, hogy ha engemet egész az oltárig lánczon visztek is, még ott is vonogatni fogom magamat, nem oltár a mészárszék, hogy aki oda, mint barom hurcoltassék, ott meg is lakoljon.” Ezeket hallva nem felelt, hanem bottal arczul csapott, mondván: („Canalja Prdic. Ital”) Rövid időn megisszátok a tenger vizét.” Mire azt felelém: „Az az út is szent és egyenesen az örök életre vivő lesz nekem, te sem fogsz többé háborgatni.”

Isten segedelméből mind az által épségben jöttem a többi atyafiakhoz Nápolyba 9én Febr. 1676ik évben és megszabadítottam a többiekkel együtt a dicső hős, a boldog emlékü Ruyter Mihály Adorján által 11ik Február 1676.

Tisztelendő Lavater János Úrnak a Carolinum Collégiumban a szent bölcsészet legjelesb tanárának kíváratára írta: Jablonczai János egy kor felső Magyar Ország Gömör Megyében levő Bejei egyháznak papja, életének 37ik évében, Helvétia Tigurum nevű városában 1676ik év Julius hó 19én sz.n.”

Az írás, fordítatlan eredetije is hadd kerüljön ide – latinul:

Jablontzai János. Flebile principium melior fortuna sequetur, Nam manus Excelsi vertere cuncta potest. Periclitantibus licet Patriae afflictæ Hung, rebus Politicis ac Ecclesiasticis 'vocatione tamen legitima prolocatus ad dirigendam Eccl Reform puram Körtvélyesiensem in Comitatu Tornensi per Clariss. ac Rv. Dnm beatae memoriae Johannem Zebegnyei Seniore in Comitatibus Torna, Abaujvar, Saarosvar Fratrum ultra quadringentorum coram tota synodo Madini celebrata 1666 17. Martii: complens ibi in functione annos septem cum dimidio per Comitem supremam Magnum Tyrannum nationis Croaticae Comitatus Tornensis Nicolaum Keglevich mandato Georgii Szelepesem Archiepiscopi et aliorum Romano Catholicorum turbatus, 1673. 5. Martii ab eodem Tyranno militibus ac Jesuitis ulterius pressus, instar Davidis, in sylvis nemoribus petris cum familia mea habitavi, appuli locum et villam Comitatus Gömörien- sis nomine Berethe: ubi annum cum dimidio sine manifesta (occulta

tamen adhibita) functione peregi, hinc Providentia divina novam ab Ecclesia Bejensi accepi vocationem; profectus itaque, octo menses habitare et docere vix potuerim, jam citatus sum Posonium per quendam militem Ducem Equestris ordinis Andreám Rallo Putnokhiensem Rom Catholicum die 5. Martis 1674 itineri me accinxi cum fratribus ejusdem Comitatus (uti falso praetendebant ad reddendam rationem Rebelliosae complicitatis: comparui 17. Mensis Martis 1674 alto judicio nomine rebellionis sed religio contra me et alios urgebatur (en clerum duplicis cordis Ps. 12. 3) post innumeras probas et examina cum in suam Iudices pertrahere non possent sententiam, horrendam sententiam (amissionem scii, capitis et bonorum) audivi. 4. Apr. 1674, post latam sententiam libere in hospitio meo vixi, concedentes tempus respirii, vel magis expectantes si se aliquis accomodaret illis; vel fuga sibi consuleret ut eo magis ipse accusari et Eccla ejus subverti ob factum ejus possit, in tanto tamen laxo arresto constantes fuimus et permansimus, expectantes eventum rei et causae, ne facto nostro causa vera subverteretur, circiter 27. Maj. vocatus cum reliquis ad aedes Archiepiscopi, examinatus ad carceres Posonienses detrusus post circa die 17. Jun. curru cum aliis ductus sum Leopoldo polim, Tyrnaviae partim, partim in itinere Leopoldopoli saepissime fide mediante examinatus vestibus, sumptibus libris sum privatus, continuo laboribus multi, cum pugnaturi vigiliam Gallorum infra Messinam Pharo vocatam gravi ancora ivimus, ac majoris Tormenti globo semel vigilia peteretur; alia vice cum oneranda esset bombardas, Pulvis magno in Vase succensus Tormentarios, captivos, milites et communes homines vehementissime combussit et quosdam etiam ad mortem laesit. Post haec Privignus Vice-Capitanei magni carnificis corporis mei nudi et aliorum fratrum quos et pedibus saepe conculcavit) per ascensu Trochleae in dextra quatuor digitos in sinistra trium digitorum articulos amisit. Hinc reversi cum pudore, prope Melasso suborta tempestate in extremo eramus et nulla plane spes liberationis ad triduum affulsit, pluvia desuper pluebat, fluctus inundaverant etc. post triduum Phoebo suboriente alterius Triremis Captivorum beneficio venimus Melasso 19. Nov.; Triremis „Malitia“ dicta Siciliae sub Melasso fulmine petitur, una cum quadringentis hominibus submersa illico periit; fulminis vigore petita est etiam Triremis in qua fui, ita ut malus ejus magna pura erecta et gravis sine ulla fissura existens, fissa est tamquam lignum crudum soli expositum. Salvis tamen hominibus et ipsa Triremi; hoc argumento coacti sunt omnes homines ad confessionem, deveniens ordo ad me et socios meos, quibus concatenatus eram, cogererque egredi cum illis ad confessionem dixi Capitano, Quare ducitis me ad Templum vestrum, cum sciatis me non esse ex vobis? Respondit: Volumus ut sis ex nobis, quia propter vos castigat et punit Deus cui respondi: Hoc facile concedo, quod propter nos castigat Deus, et si ego non fuisset in Triremi hac, jam actum fuisset de vobis, multiplicastis

vestros captivos hominibus innocentibus, sed ecce privabimini vestris ipsis captivis et
Tiremi. Praeterea, hoc tibi persuasum habe, etiam si me ad altare usque catena duxeritis,
tamen et ibi recusabo, non altare est macellum, ut eo quis tamquam bos trahatur et ibi luat:
auditis his non dedit responsum sed colaphum baculo incipiens (Canallja Praedic. Ital. brevi
bibetis aquam maris. Cui respondi: Via et ista mihi erit sancta et recta ad vitam aeternam nec
tu amplius me vexabis. Deo tamen juvante salvus ad fratres nost. Neapolim veni 9. Pebr. 1676
liberationem que nactus sum cum reliquis per Magnificum Heroem beatae memoriae
Michaelem Adrianum Ruyterum 11. Febr. 1676.

Ad postulata Clariss. ac Doctiss Dni Domini Joh. Lavateri in Collegio Carolino Philos, sacrae
Professoris acutissimi apposuit Johannes Jablontzai Eccl. Bejensis Min., in Comitatu
Gomoriensi superior. Hung. Aetat. suae 37. Tiguri Helv. 1676. 19. Jul. st. n.

A JABLONCZAI PETES CSALÁD

Jablonczai Petes János életének, származásának gyökereit keresve – a neve mint kiindulópont alapján –, azt találjuk, hogy a gömör-tornai Jablonczáról indult. Hiszen mint akkor sokan mások, útra kelve, neve elé teszi, nevében hordozza szülőfaluját. Többnyire így szerepel tanulmányai során a diáknévsorokban, és külhoni útjának állomásain is így jegyzik: Jablonczai P. János.

Amiről nem tudtam, amit időközben nagy-nagy meglepetésemre találtam mikrofilmen a Királyi Könyvek pár éve közzétett dokumentumai között (máig sincs mindenre kiterjedő bizonyíték), az segített eligazodni Jablonczai P. János származását, elődeit, valamint utódait tekintve.

Ebből derült ki (ha úgy van, ahogy ennek alapján tudni vélem), hogy Pethes János jobbágycsaládban született 1639-ben. És bár sehol nem ír róla, és sehol sem említődik, feltételezhető, hogy Jabloncza akkori birtokosa támogatta, segítette az értelmes jobbágy származású fiú taníttatását.

A fellelhető első dokumentum a jablonczai Pethes családról egy jobbágyfelszabadító, valamint birtokadományozó levél, mely szerepel a Királyi Könyvek dokumentumai között. Ebben a kérelemben arról is szó esik, hogy Pethes Péter családfő kérte arra birtokos gazdáját, hogy szabadítsa fel őt a jobbágyi sorból. Ez említődik Czobor Mária Regina úrnő, Pethes Péter felszabadításért folyamodó levelében:

„Elsőbben is magamra vállalnám Tekintetes és Nagys. Gróf Csáky László Úrnak atyafiának és Szerelmetes Házastársamnak Tekintetes és Nagys. Gróf Csáky Pál Uramnak, s őkelmétől született hajadon lányomnak, Gróf Csáky Borbála Kiss Asszonyának, és ezután Isten áldásából Születendő Magzataimnak, sőt, minden Rokonomnak egyebeknek, kis terheket.

Valakiket illik ezide alább megírt dolog, most nagy tünendőben illetné s illehetné, akármiképpen Szabad Jóakaratom szerint vallom, s adom tudtára mindenenek az, kiknek illik, ez levelemnek rendiben. Hogy én itt az Szádudvary Jóságomban Személyem szerint birtokomon találtattam meg némely becsületes Emberek által, az kik Nemes Torna Vármegyében Jabloncza faluban lakos, örökös Jámbor Jobbágyom Petes Péter mellét, vagyis

szívét törekedtenek előttem azon, hogy ez Paraszti állapotból, és jobbágyságból kivenném mind magát, s maradékát, s mind kicsiny Jánoskáját fel szabadítanám. Aminthogy az becsületes Embereknek, sok szép kérésikre azon Petes Péter mellett Feleségivel, Gönczi Katával, annak fiával Sámuellel, Vejével Szabó Mihállyal, Feleségével Petes Annával, és annak fiaival Szabó Jánossal és Marczival, Leányival Katával és Annával.

Egy egész Ülés házhellyel, melyen most laknak, melynek nap keletről való szomszédgya Bencz Benedek, nap nyugatrúl a Paróchia Vicsnáltatva minden ahoz tartozandó Szántó földekkel, Kaszáló Rétekkal, Baromlegeltető Mezőkkel, Írtványokkal, Szabad Erdőkkel, Halászó Vizeivel, és minden egyéb nevén nevezendő portinentiekkal, s azoknak minden Igazsággal, és Hasznavételinnél, Valamellyek eleitől fogva azon házhelyhez birtanak ugyan az Jablonczay Promontoriumon lévő lapra és Bakos nénökét Falat Szőlőcskéivel együtt, amely Lapa Szőlőnek napkelet való Szomszédgya Nemzetes Istvánffy Mátyás Úr, napnyugatrúl Petes István Szőlői. Bakos Szőlőinek penig napkeletrül Bencz István, napnyugatrúl Klimkó Uram Szőlőinak Vicináltatnak, mely Szőlőt hasíttya az Út felső és alsó rész Szőlővel...” (részlet a kérelem szövegéből)

A Királyi Könyvek közt megtalált dokumentum:

NÉV:

Petes Péter n: Beke Orsolya gy:János ennek n:Gönczy Katalin ennek gy:Sámuel, Szabó Mihály n:Petes Anna gy:Márton, János, Katalin, Anna jabloncai lakosok

KIADÓ:

Név: Czobor de Czoborszentmihály Mária-Regina f:Csáky Pál gy:Borbála Hely: Szádvár
Évszám: 1679.07.27 Minősítés: jobbágyszabadítás

LEVÉLTÁRI JELZET:

A 57 – Magyar Kancelláriai Levéltár – Libri regii – 16. kötet – 725.; 726. oldal

E 227 – Magyar Kamara Archivuma – Libri donationum – 12. kötet – 282. oldal

BIRTOK:

Megye: Torna Helység: Jabloncza-Lapa-Bakos

UTALÓ: Csáky László

Gróf Czobor Mária Regina, Tekintetes és Nagys. Gróf Csáky Pál Úr házastársa.

Ott élt tehát Jablonczán, akkor, 1679-ben, Petes Péter és felesége Beke Orsolya, a fiuk János és a lányuk Anna. Fiuk feleségének nevét is említik: Gönczi Katalin, és ott van gyermekük

neve is: Sámuel. Ezen kívül benne foglaltatik Anna lányuk férjének neve: Szabó Mihály és az ő gyerekeik neve: Márton, János, Katalin, Anna.

Ami engem megállított, és adatokat azonosítani indított a neveken és a helységnéven kívül, az a folyamodvány dátuma: 1679. Abban az esztendőben születik a kérvény, mikor összeül Sopronban a Lipót király által összehívott országgyűlés, és hosszas tárgyalások után megszületik 1681-ben az a törvény, mely bizonyos feltételek mellett engedélyezi a protestáns prédikátorok számára hivatásuk, vallásuk gyakorlását, és ugyanakkor, ezzel egy időben, engedélyezi a hitükért elítéltek, méltatlanul perbe fogottak, gályarabságot elszenvedők számára a hazatérést.

A jobbágyszabadítás és birtokszerzés tényét igazoló okmány 1681-ben, a soproni országgyűlés határozatának évében keltezett (nemesi címeradományról nincs szó az eredeti dokumentumban):

NÉV: Petes Péter n: Beke Orsolya gy:János ennek n:Gönczy Katalin ennek gy:Sámuel, Szabó Mihály n:Petes Anna gy:János, Márton, Katalin, Anna jabloncai lakosok

KIADÓ:

Név: Lipót 1 Hely: Bécsújhely Évszám: 1681.07.17 Minősítés: jobbágyszabadítás

LEVÉLTÁRI JELZET:

A 57 – Magyar Kancelláriai Levéltár – Libri regii – 16. kötet – 724.; 725.; 726.; 727. oldal

E 227 – Magyar Kamara Archivuma – Libri donationum – 12. kötet – 282. oldal

BIRTOK:

Megye: Torna Helység: Jabloncza

MEGJEGYZÉS: Torna vára

SORSZÁM: 16.347

Ami más gályarab társak beszámolóiból még tudható, Jablonczai János 1676-ban, gályarabságból való szabadulása után először Velencébe, onnan Zürichbe utazott, ahol egy ideig Hottinger héber nyelvtanárnál vendégeskedett. Akkor még érvényben volt a hazatérési tilalom.

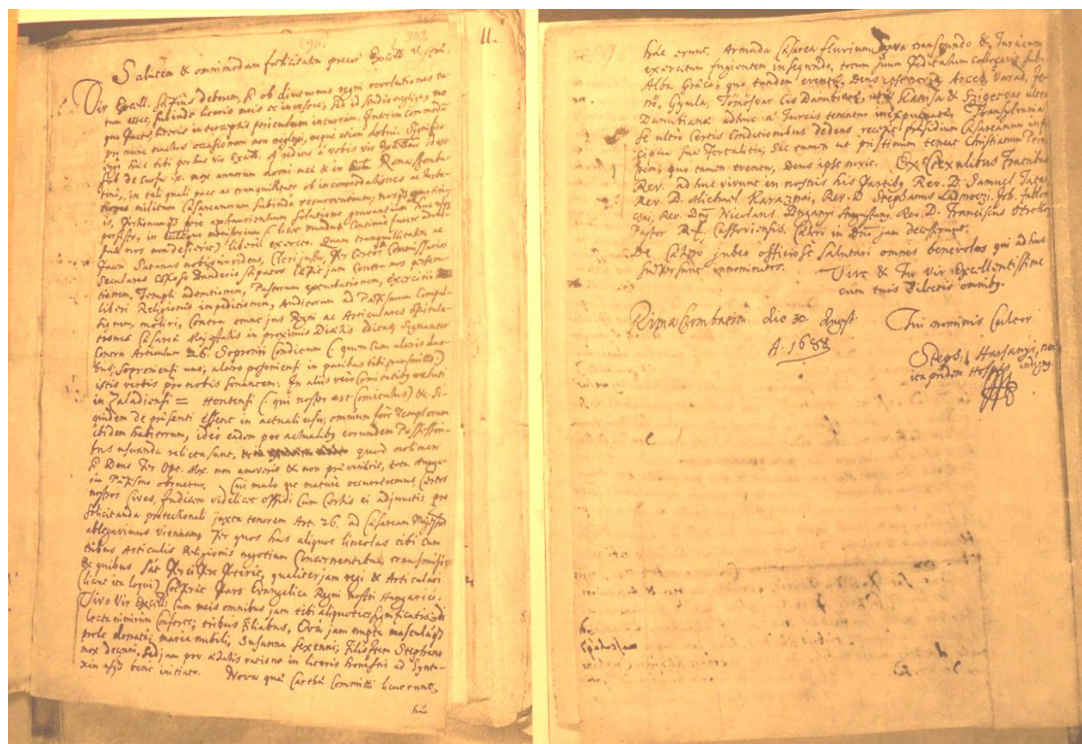
Ott írta meg Lavater János bölcsésztanár felkérésére életének és gályarabságának történetét. 1676. július végétől tanulmányokat folytatott Hollandiában, majd Angliába ment,

és még később a leideni egyetemre is beiratkozott.

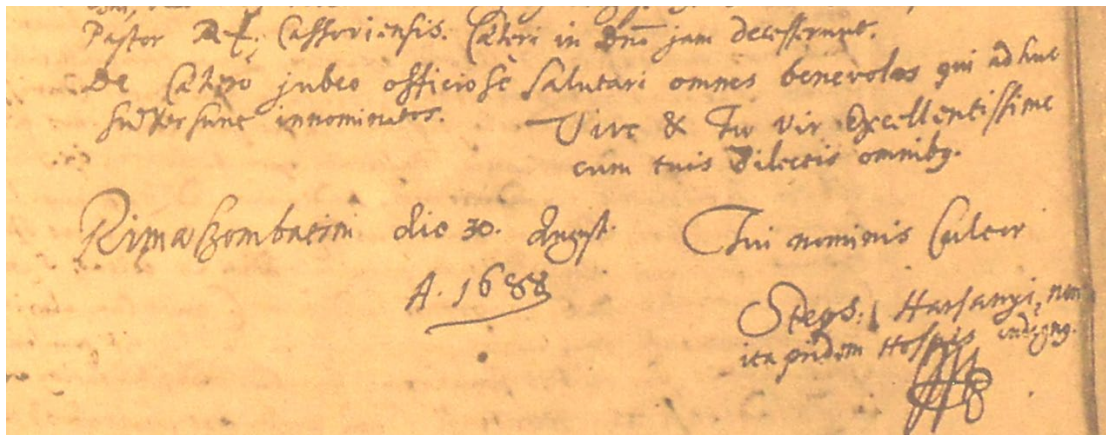
Magyarországra, úgy írják, 1678 táján-után tért vissza Jablonczai Petes János. Vélhető, hogy a családjához érkezett, hisz bizonyára nem véletlen, hogy ekkortájt könyörög Pethes Péter (az édesapja), a felszabadításért, s érte indul birtokos úrnőjének jobbágyszabadítási, birtokátruházási kérvénye az uralkodó elébe.

Az 1681-es törvény nyomán kerülhet vissza ő is szolgálati helyére, s lehet újra a Bejei Református Egyház gyülekezetének papja. Halálának időpontja ismeretlen. Annyi tudható még, hogy hazatérve újra Bején tevékenykedik.

Erről ad hírt az egykori gályarabtárs, a rimaszombati prédikátor, Harsányi Móríc Izván Zürichbe írt levelében. Mái ott őrzik, de a másolat Svájcban élő lelkész lányom megkeresése nyomán eljutott hozzám.

Harsányi Móríc Izván levele Johann Heinrich Heideggernek (Zürich), Rimaszombat, 1688. augusztus 30. – Zentralbibliothek Zürich, Mss. D. 181. Nr. 196.

Van még Jablonczai P. János felől egy másik közlés, Batta György, simonyi ev.ref. lelkésztől származik, aki 1887–1890 között Berzétén szolgált: “A berzétei egyesült ref. egyház története” című munkájában ír arról, hogy a régi kőépület padlásán megtalált egykori dokumentumok egyike említi, hogy “Isten háza Jablonczai Petes János lelki tanító idejében építtetett, Pünkösöd és János havában, 1692-ben.” (Rozsnyói Híradó 1891.10.18.)

Ezt igazolni látszik a *Tiszáninneri Református Egyházkerület lelkészei. – A kezdetektől a millenniumig.* – Adattár szerint, melyet dr. Ugrai János szerkesztett. Ebben említik 1692–1694 között Berzétén Jablonczai János nevét, igaz a Petes név nélkül. Ha a két említés ugyanarról a Jablonczai Jánosról szól, akkor 1694-ben még élt. (119. old. D12)

D12. Berzéte

Első említés: 1550 körül.

Státus: anyaegyház.

Egyházmegyei beosztásban bekövetkezett változás: -

Lelkészek névsora

Vajdling Dániel	1580-1596	Markaz Lőrinc	1596-1631
Bogácsi Tamási Imre	1599 ⁴	Ceglédi Lőrinc	1601-1602 ⁴
Nagytállyai F. Tamás	1609 ⁴	Félegyházi Máté	1620 ⁴
Jánosi Bálint	1631-?	Jablonczai János	1692-1694
Gönczi Tamás	1665 ²	Écsedi János	1668 ²
Jósvafői András	1694-1713	Szikszai István	1713-1715
Berzétei K. János	1715-1720	Czeglédi Sámuel	1720-1728
Szentpéteri Szabó István	1728-1736	Bornemissza János	1736-1743
Rimaszombati András	1743-1745	Somosi György	1745-1752
Dobay József	1752-1760	Fély Horváth Dániel	1760-1763
Baksai Baksy Zsigmond	1763-1770	Cseh Miklós	1770-1773
Almási Szabó Pál	1773-1778	Harangozó Miklós	1778-1804
Nádaskay Dániel	1804-1808	Katona Mihály	1808-1817
Apostol Pál	1817-1826	Fejes József	1826-1831
Lipcsei János	1831-1836	Lovas Sámuel	1836-1839
Rácz Lajos	1839-1848	Kolos Dániel	1848-1849
Török József	1849-1854	Maklári Pap Lajos	1854-1870
Papszász József	1870-1873	Szathmári Antal	1873-1887
Balla György	1887-1890	Kolos István	1890-től

Források:

D.CXXXI. 74.317.

JABLONCZAI PETES JÁNOS

gályarab prédikátor életútja időrendben:

1639-ben született Jablonczán

1660 Szatmár – diák

1660–65. Debrecen – diák

1665 Sárospatak – diák

1665 Rimaszombaton rektor

1666 Körtvélyes prédikátora

1673 Beretkére kerül, onnan menekül

1673 Beje lelkipásztora

1674 a pozsonyi idézés

1674–1675 per, fogság, ítélet, börtön

Pozsony, Lipótvár, Nagyszombat

1675 út Trieszten keresztül Nápolyba viszik, ahol eladják őket

és gályára kerülnek

1676 kiszabadítja őket a holland Michael A. Ruyter admirális

1676 Svájc (Zürich), Hollandia, Anglia – körút

1677 Hollandia, Leiden – beiratkozik az egyetemre

1678 visszatér társaival Magyarországra

1679 országgyűlés Sopronban – Lipót király megengedő rendelkezései

1680 újra Bején, egykori gyülekezetében prédikátor

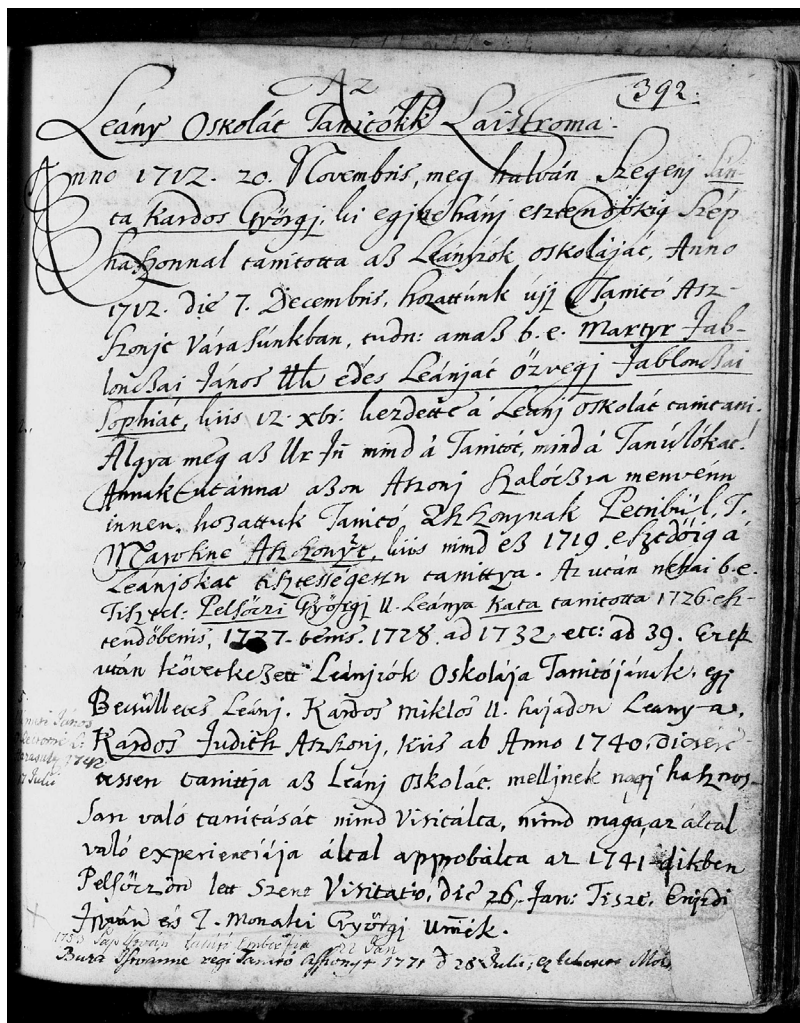
1688 Bején szolgál a gyülekezetben

1692–94 között Berzétén a templomépítésnél említik nevét

halálának időpontja ismeretlen

JABLONCZAI PETES JÁNOS UTÓDAI

A saját életéről írt beszámoló szerint „családjával együtt” bujdosni kényszerül, mielőtt Beretkére, majd Bejére kerül. Ez egyben azt jelenti, hogy 1670 körül nem csupán házas ember, hanem gyereke, netán több gyereke is van. A jobbágyfelszabadító dokumentum feleségét és Sámuel nevű fiát említi, de kutatás közben, 1712-ben megtaláltam a pelsőczi református anyakönyvben Zsófia lányának nevét is, (nyilván ő szerepel a lipótvári börtönről festett képen). Özvegy Jablonczai Zsófiaként jegyzik az anyakönyvbe, mint aki Pelsőczi tanítói állásra jelentkezett. A bejegyzésben azt is megemlítik, hogy ő a mártír Jablonczai P. János leánya. E bejegyzés alapján valószínűnek látszik, hogy édesapja akkor már nem élt.

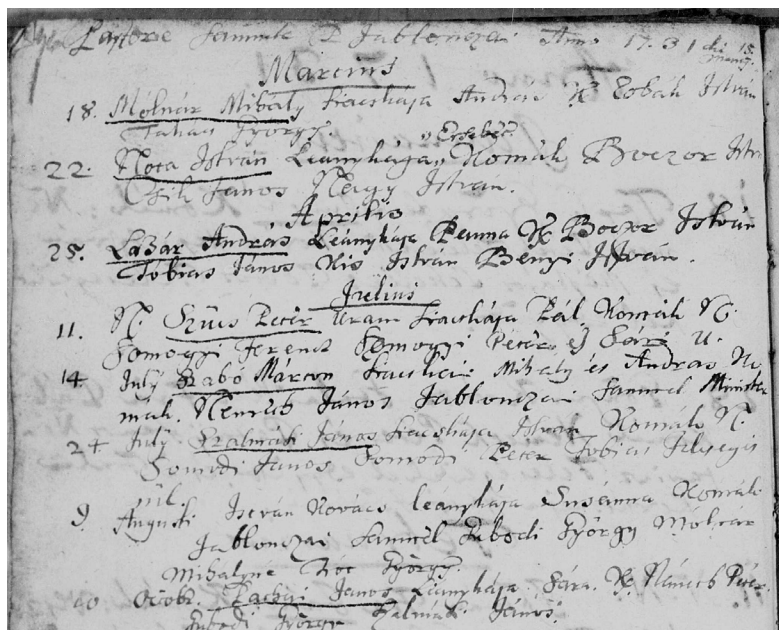

Pelsőczy ref. anyakönyv, 1712.

A birtokszerző okmány szerint 1679-ben még csak egy fia volt, Sámuel. Mit tudhatunk róla? Egyértelmű, hogy még apja bebörtönzése előtt született. A debreceni diáknyilvántartás szerint 1691–1693 közt diákoskodott ott egy Jablonczai Sámuel, kinek említik élete további állomásait. 1699-ben a Bihar megyei Poklostelekre került, majd élete végéig (+1728), az ahhoz közeli Kiskereki lelkésze volt. Hogy hány gyereke született, nem tudom, csak vélem, hogy az ő egyik fia volt Sámuel, kinek élete diákkorától nyomon követhető. 1720-ban végzett Debrecenben, és onnan került Garamkisallóra. Szerepel a dunántúli lelkészek adattárában:

ADATTÁR Acta Papensia XII (2012) 1–4.		
Név, születési, családi adatok	Szolgálati hely és idő	Tanulmányokra vonatkozó adatok
	1944–1946 Győr, segédlelkész 1946–1957 Táp 1957–1977 Kisbér; † 1977. VIII. 6.	
Jabloncai Berta Benedek ²⁵³	1721–1723 Pápa, rektor 1723 exmittáltatott 1725–1731 Réde 1731–1751 Tata; † 1751	?
Jabloncai Petes Sámuel ²⁵⁴ felesége Fejér Zsuzsanna	?–1731 Garamkissalló, rektor? 1731–1753 Bana; † 1753. XI. 16.	1720 Debrecen subscr. (Sam. P. Jablonczai)
Jakab Bálint Mihály ²⁵⁵	1992–1994 Petrilla–	Erdőszentgyörgy →

E gályarab unoka, Sámuel, Győr városában nősült 1731-ben, Fejér Zsuzsannát vette feleségül, és e házasságkötéskor már, mint Bana község lelkipásztorát jegyzik az anyakönyvbe.

Jablonczai Petes Sámuel prédikátor Bana anyakönyvében, 1731.

22 éven át szolgált Banán, 1753-ban távozott az élők sorából, Banán temették el, ott éveinek számát nem említik, így születési éve csak hozzávetőlegesen határozható meg. Felesége, Fejér Zsuzsanna megözvegyülve elhagyta a parókiát, és Dunaszentgyörgyre költözött József fiához. Ott halt meg 1773-ban, 64 esztendősen.

Négy gyermeke született e Jablonczai Sámuelnek és Fejér Zsuzsannának. Keresztelésük időpontját nem találtam a banai ref. anyakönyvben, a halálozási bejegyzések segítettek. Ezek szerint Sámuel 1732-ben, János 1735-ben, Zsófia 1738-ban, József 1739-ben született.

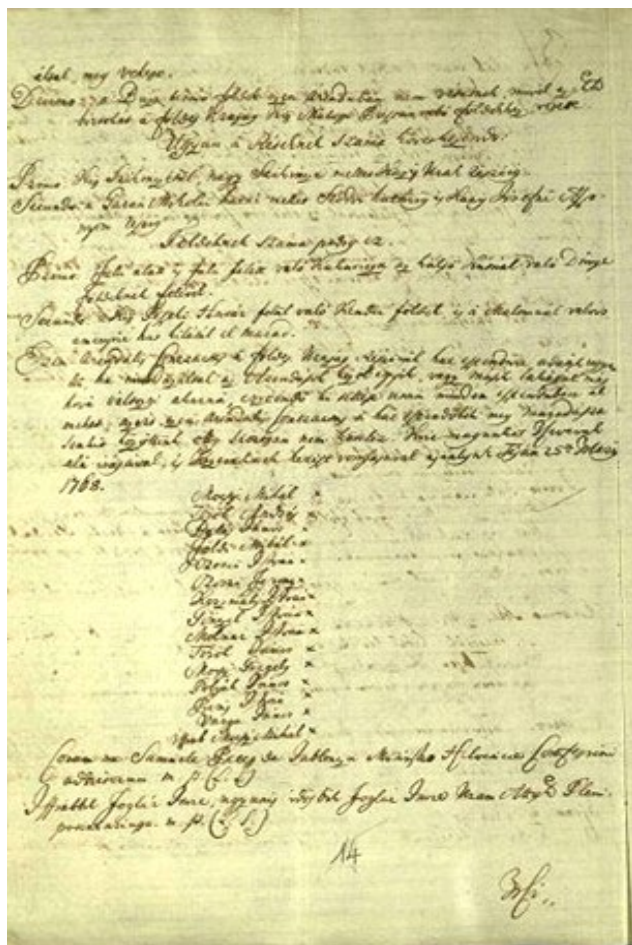
Sámuel (1732) Kecskeméten, majd Debrecenben diákoskodott, onnan Kis-Ölvedre került prédikátornak, ahol 1757–1759 között szolgált. Odakerülésének idejéről, módjáról van fellelhető dokumentum:

„1757-ben Jabloncai Petes Sámuel bemutatta a debreceni kollégium bizonyáglevelét, majd egy megadott igehely alapján prédikációt mondott el az őt meghívó kisölvedi gyülekezet templomában. Ezután ugyanott számos feltett kérdésre adott helyes feleleteket, majd esküit tett, a lelkészek maguk közé fogadták, megkapta a felhatalmazást a szentségek kiszolgáltatására, és kisölvedi lelkésznek nyilvánították.” (a barsi egyházmegyei jegyzőkönyvből – Műhely 2017. 1-2. szám)

Acta Papensia

“1757 április 25. Humanissimus juvenis Samuel Petes Jablonczai quodam civis illustris collegii Debretzeniani, dum nobis bonum testimonium a clarissimis dicti collegii professoribus exhibitum demonstrasset, antequam sanctum ministerium admissus et exmissus fuisset, juxta vigorem canonis XI. classis 1 mae et canonis V. classis 2 dac et canonis II. classis 3 iae, item canonis IV. classis et canonis VII. classis 3 iae publicum examen vel censuram subire et sustinere coactus est, qui dum concionem prius satis docte ex loco Matthei 26,26-28. in oratio Kis Ölvediensi dixisset, mox ex eadem materia in eodem oratorio varlis quaestionibus et obiectionibus impetitus satis laudabiliter responsiones dedisset, tandem juramento adstrictus in gremium fraternitatis huius receptus ad sacramentorum administracionem facultatus ecclesiae Kis Ölvediensis et filialis Zalaba verbi Divini minister declaratus est.”

Vészterhes idők: mára tán kideríthetetlen, miért, megvádolják, börtönbe kerül, ahol megvakul. A Mária Terézia-féle adóösszeírásban 1769-ben helyi „ministerként” jegyzik Kis-Ölveden. 1770-től Nemesoroszi lelkésze. Az adattár szerint 1771-ben ott halt meg.

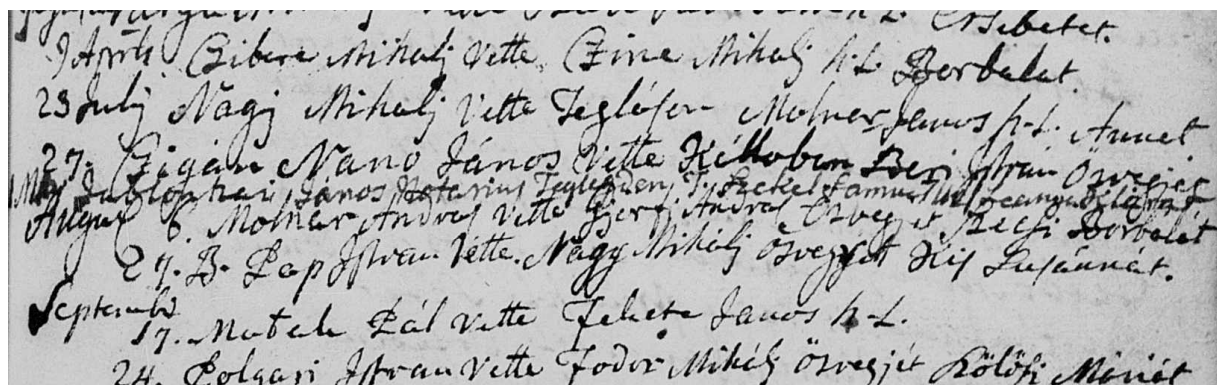
Kis-Ölved – Mária Terézia-féle adóösszeírás, 1768.

E Sámuel (1732–1771) első fia is Sámuel (1768–1848), ő Erdélybe, Marosszentimére kerül, vármegyei tisztségviselő, fiainak neve József és Elek. 1848-ban, az akkor már idős, 80 esztendőS Sámuel József fiával együtt az oláh felkelők ölik meg. A két Jablonczai kegyetlen meghurcolásának, román felkelők általi kivégzésének története Alsó-Fehér vármegye monográfiájában olvasható:

„Elek, mint kerületi biztos, a gyulafehérvári várban lakott. József a felsőigényi járás szolgabírája. Szorgalmas, erélyes, de igazságszerető köztisztviselő. Jablonczai Józsefre a járásban lakó románok nagyobb része erélyességéért haragudott, s ellene vérbosszút forralt...” (Alsó-Fehér vármegye monográfiája – Bíró Miklós Naplójából)

Az életben maradó fiú, Elek, ki szintén megyei követ és tisztségviselő, az Enyedi Bethlen Gábor Református Kollégium egyik alapítója és később is bőkezű támogatója.

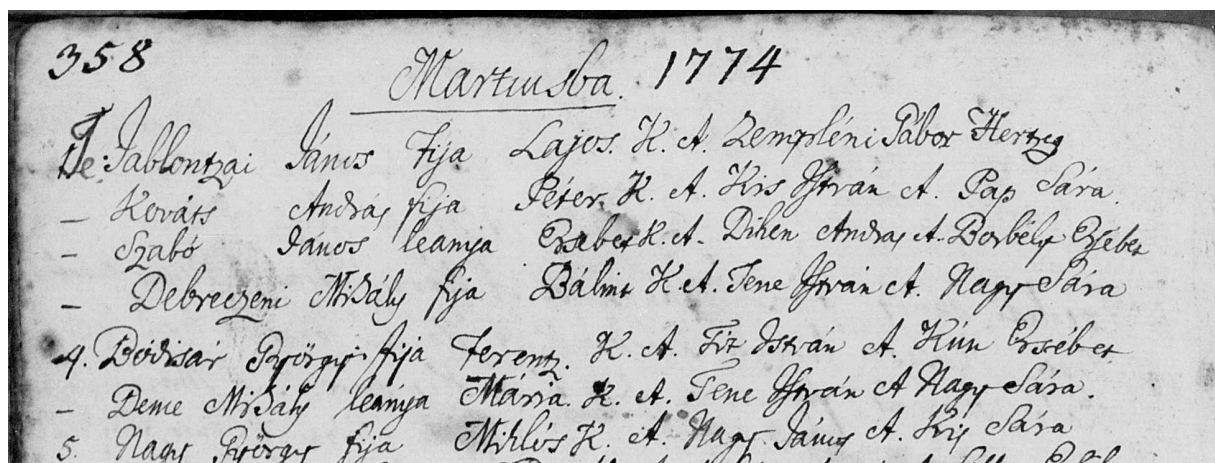
Jablonczai Sámuel és Fejes Zsuzsanna második fia, János (1735–1809) mint hajdúkapitány ismert. Debrecenben diákoskodott, tanulmányainak elvégzése után Hajdúhadháza-ra került nótáriusnak, jegyzőnek. Ott vette feleségül 1766-ban Székely Klárát. Következő évben születtek meg ikergyermekük, ám a szülést nem élte túl sem a feleség, sem a csecsemők.

Hajdúhadházi ref. házassági anyakönyv, 1766.

Megözvegyülve Debrecenben kötötte második házasságát. 1768 októberében vette feleségül a tehetős családból való Baranyi Máriát (1737–1779). Négy gyermekük született

Hajdúszoboszlón: Klára 1769-ben, Mária 1771-ben, Lajos 1774-ben, János 1775-ben.

Hajdúszoboszlói ref. születési anyakönyv, 1774.

Jablonczay-Pethes János nagyratörő, tehetséges ember volt, gyorsan emelkedett a hivatali ranglétrán, 1777-ben már a hajdúvárosok jegyzője, 1780 körül vicekapitány, majd főkapitány, 1796-ban táblabíró, országgyűlési képviselő, királyi udvarnok.

1791-ben birtokot (két pusztát), igényelt, szerzett a püspökladányi uradalom területén (Urbáriumok és összeírások – Hungaricana – HU MNL OL E 156 – a. – Fasc.197. No. 024.)
1804-ben pedig címet nyert, melynek pecsétnyomóját őrizte.

Siebmacher's Wappenbuch

Jablonczay (Jablonczai–Pethes).

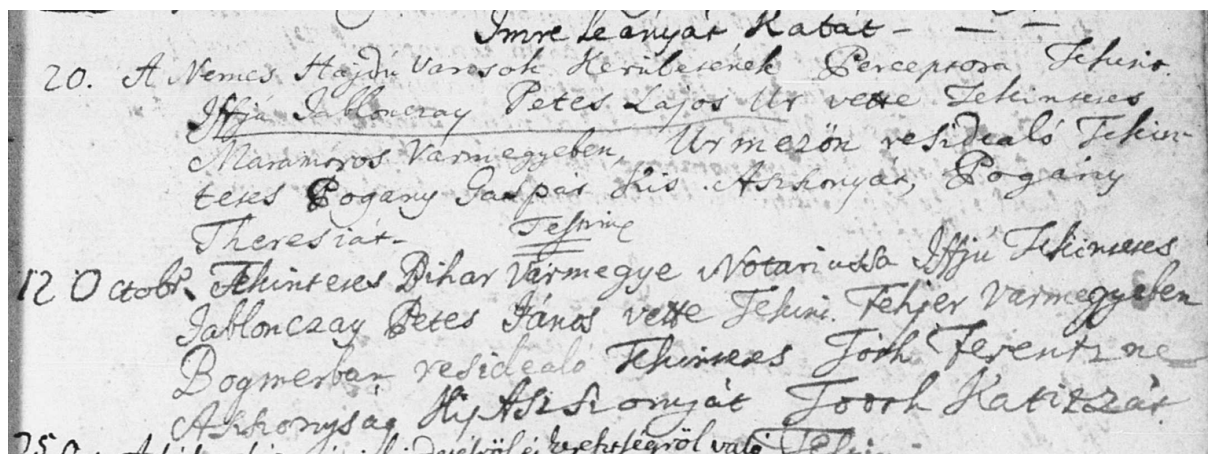

Wappen: In B. auf gr. Boden ein Mann in verschnürtem Rocke, mit Kalpag, in d. erhobenen Rechten eine Kette haltend welche um d. Lenden eines n. Lammes geschlungen erscheint, – die Linke in d. Hüfte gestützt. – Kleinod: Der Mann wachsend, hier in d. erhobenen Rechten einen Palmzweig haltend.

In Ungarn u. Siebenbürgen sesshaft gewesenes, oder annoch sesshaftes Adelsgeschlecht.

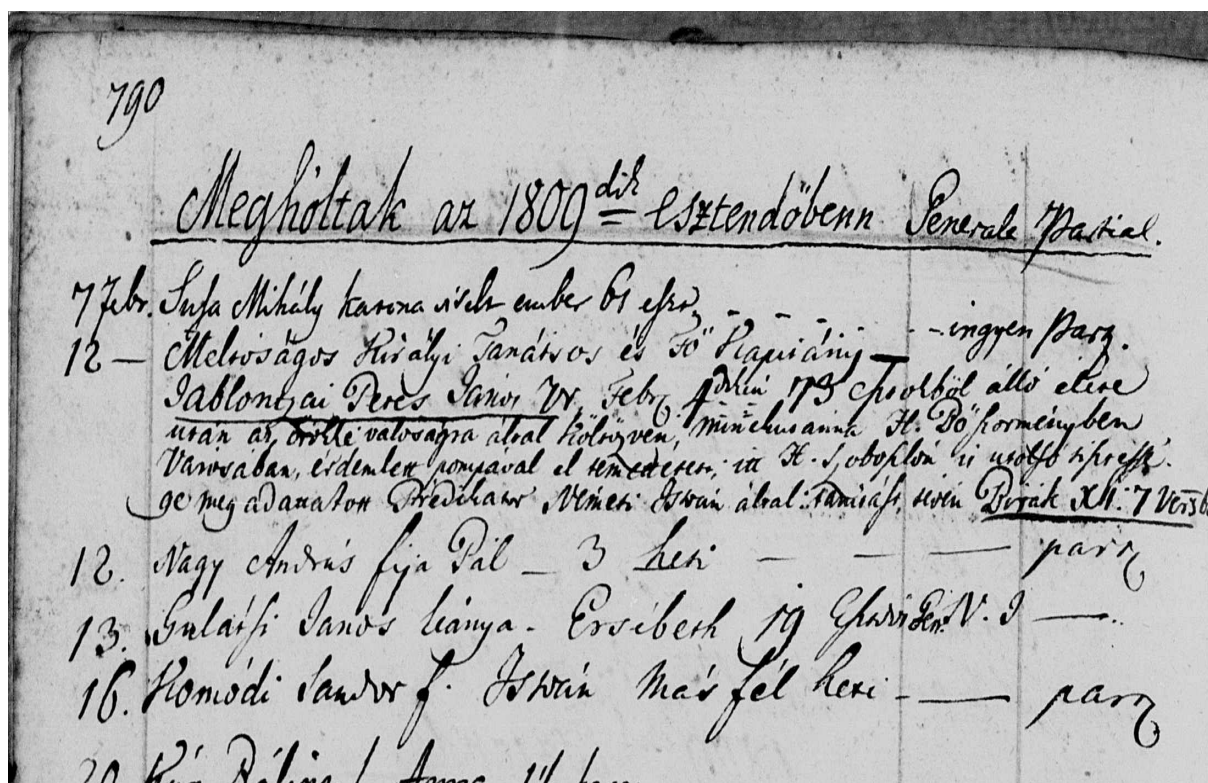
(Siegel d. d. 1804 des Johann v. Jablonczai-Pethes, Oberkapitän des Hajdukendistrictes. – Siehe auch: N. J. V. 273).

Jablonczay-Pethes János hajdúfőkapitány, míg tehette, fiai útját is egyengette. Két fiát, Lajost és Jánost 1799-ben táblabírákká nevezte ki. Klára lánya 1787-ben lett Foktőy Sámel felesége. Lajos fia 1801-ben nősült, Csebi Pogány Terézt vette feleségül, és János öccse is aznap vezette oltár elé a Tolna megyei Bodméri Tóth Katalint.

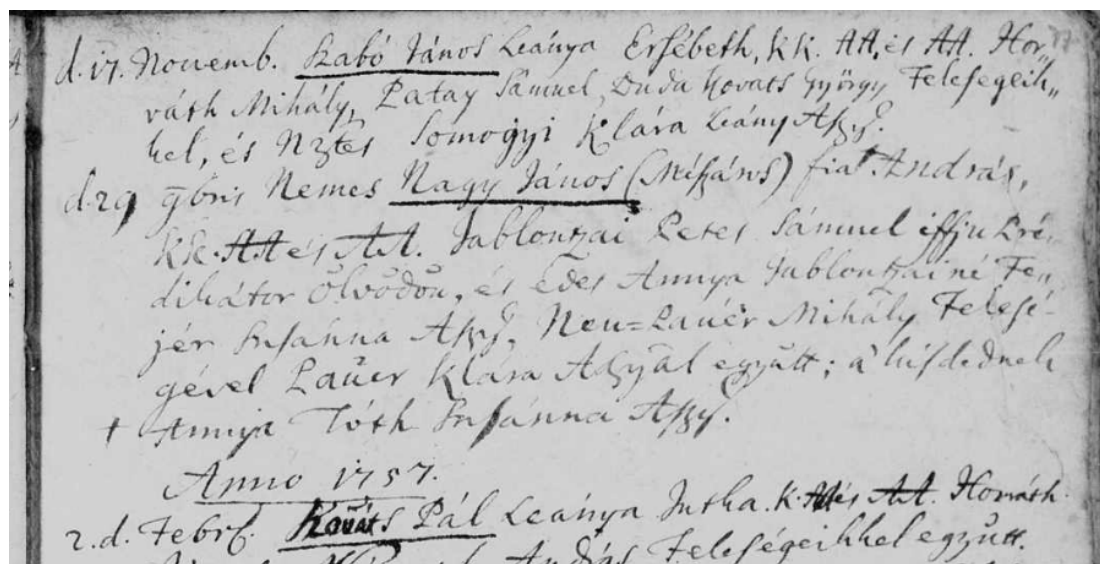
Hajdúszoboszlói református házassági anyakönyv, 1801.

Jablonczay-Pethes János élete végéig tevékenyen vett részt városa életében, 73 évesen, 1809-ben halt meg Hajdúszoboszlón.

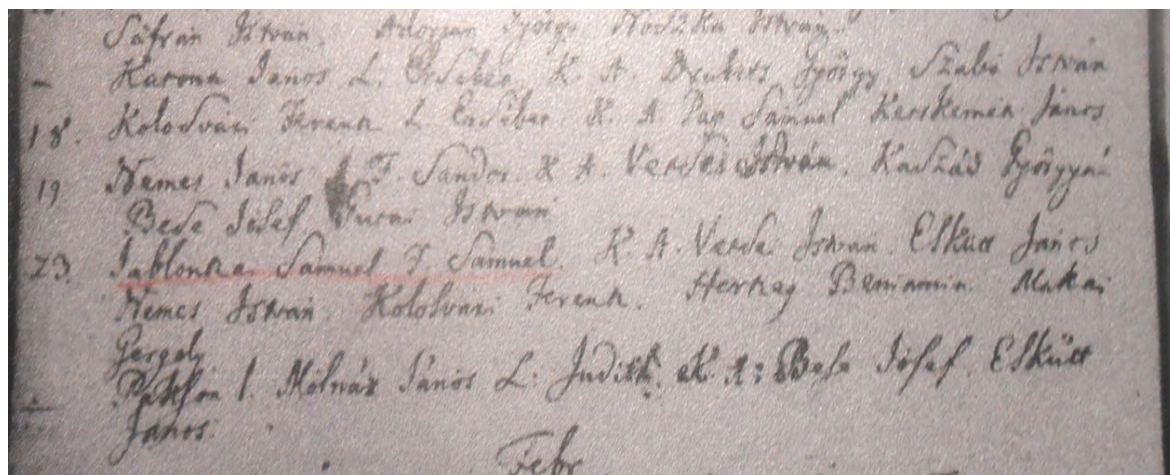
Hajdúszoboszlói református halálozási anyakönyv, 1809.

Visszatérve oda, ahonnan indultam, mármint Jablonczai Sámuel (a gályarab unokája) és Fejér Zsuzsanna gyermekeire, harmadik gyermekük Zsófia, az öcsényi Patay Péter felesége lett, ott élt, ott születtek gyerekeik.

Dunaszentgyörgyi ref. keresztelési anyakönyv, 1773.

A negyedik, utolsónak született József (1739–1795) Dunaszentgyörgyre került. (Ő vette magához megözvegyült édesanyját, Fejér Zsuzsannát). Első felesége Szöllősi Zsuzsanna (házasságkötésük 1767 körül volt), három gyermekük született: Sámuel 1768-ban, Erzsébet 1771-ben, Zsuzsanna 1776-ban. Fiukat alig hat esztendősen 1774-ben elvesztették.

Dunaszentgyörgyi ref. keresztelési anyakönyv, 1768.

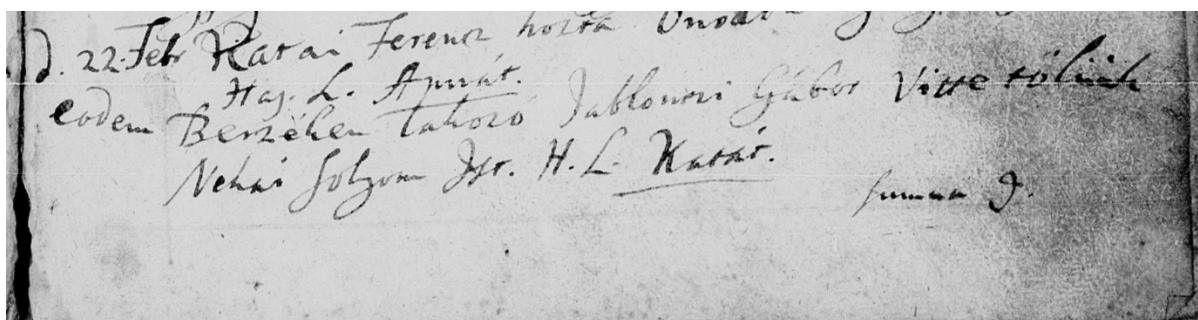
Jablonczai Petes József, miután első felesége 1789-ben meghalt, újra házasodott, 1790-ben vette feleségül özv. Kolozsvári Zsuzsannát.

Egy 1891-es hagyatéki ügy (Kasselik-féle) szereplőinek felsorolásából az derül ki, az válik bizonyossá, hogy a család Sámuel-ága fiúágon kihalt.

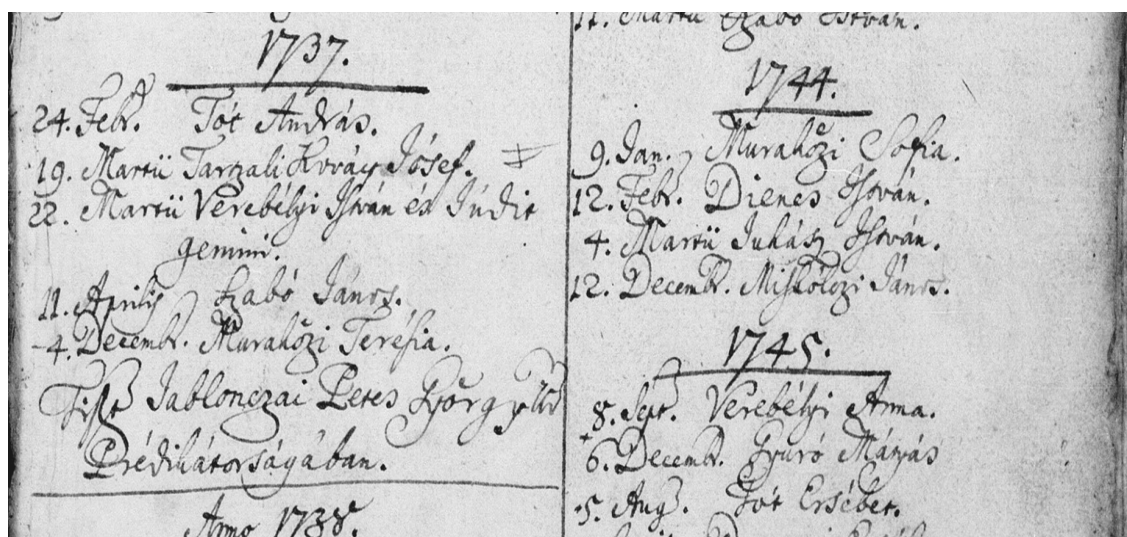
AKIK NEVÉRE A KOLLÉGIUMI NYILVÁNTARTÁSOK NYOMÁN AKADTAM (DEBRECEN, SÁROSPATAK)

Sámuelen kívül még öt Jablonczait találtam a diáknyilvántartásokban. Közülük kettő, Gábor és György vélhetően e családi ághoz tartozik, a másik három: István, András, János neve mellett nem szerepel a Petes nevet jelző P. betű, ez persze nem zárja ki azt, hogy ők is a gályarab utódai közé tartoznak.

Jablontzai Petes Gáborról az van feljegyezve, hogy 1708-ban végzett, Rector Mezőcsáton, majd Alsóvadászon, 1725–1729 között, illetve 1735–1739 között Szilváson, majd Berzéken, és 1762-ben ott halt meg. Gábor fiáról tudható, hogy berzéki, és 1757-ben Hejőpapiban veszi feleségül Sólyom Katát.

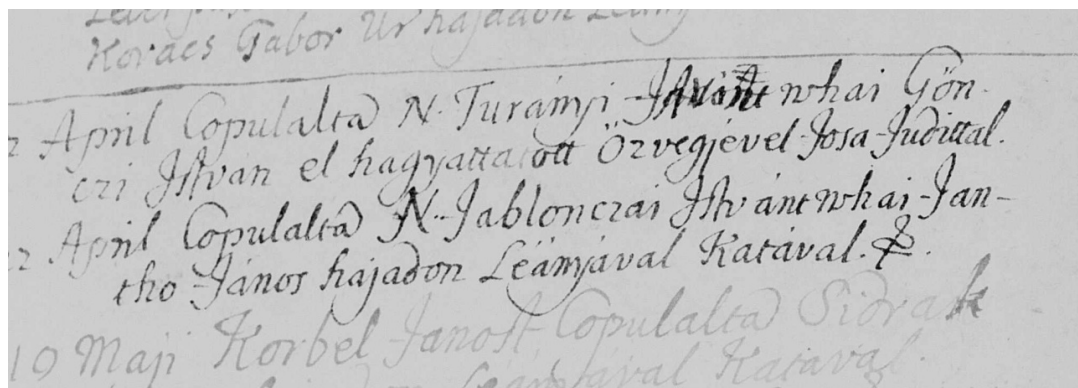
Jablontzai Petes György 1710-ben végzett, 1738–1742 közt Komjátiban szolgál prédikátorként, ott születik Judit lánya 1739-ben. 1742-től kerül át Krasznokvajdára.

Komjáti református anyakönyv, 1737.

A Petes név, illetve P. névbetű nélkül bejegyzett Jablont(c)zai nevű diákok:

Jablontzai István 1693-ban végzett, rektor volt Tállyán. Később borkereskedő lett, és 1710-ben halt meg. Fia, Jablonczai István 1732-ben Tállyán házasodott, Jantsó Katát vette feleségül., és három gyerekük született Tállyán: Kata 1733, István 1734, Zsófia 1736.

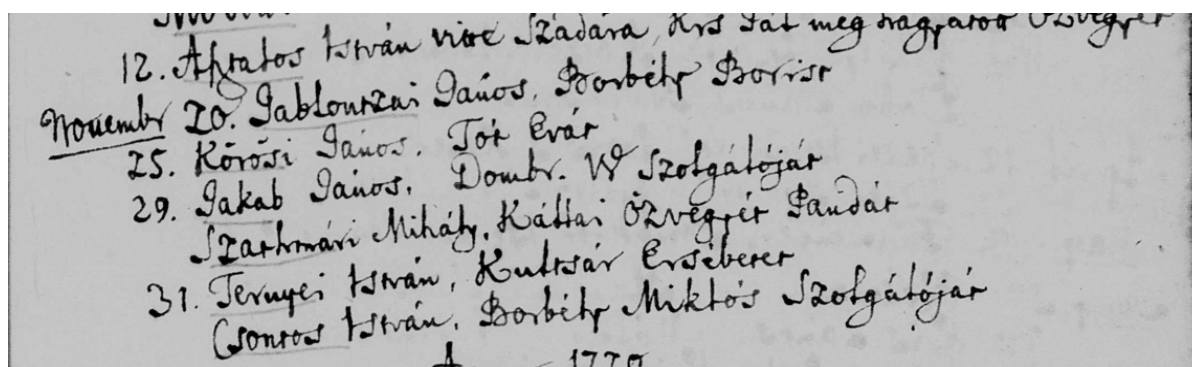

Tállyai ref. házassági anyakönyv, 1732.

Jablontzai András 1707-ben végzett és Abaújnádasdra került rektornak. Felesége Ajtai Rebeka, Zsuzsanna lányuk 1729-ben született.

Jablonczai János 1709-ben végzett, Tokajra került „Schola Rectornak” Ott házasodott, 1719-ben, felesége Borbély Borbála, és ott születtek gyerekei: János 1722, Zsuzsanna 1724, Sára 1726, Zsuzsanna 1728, Gábor 1729, Erzsébet 1734.

Úgy írják (Tokaji iratok), rektorsága mellett városi tanácsos volt. Időközben komoly összetűzésbe került a tokaji tanító és rector, ami után ő világi lett. 1751-ben halt meg.

Tokaji református házassági anyakönyv, 1719.

Hadd következzen zárásképpen még valaki! Kutatás közben találkoztam annak a Jablonczai (másutt Jabloncoui) Mihálynak a nevével, akit Pozsonyba idéztek 1674-ben, aki előtte, 1670-től Monoron volt rektor az ottani református gyülekezet élén.

Ez a Mihály kortársa lehetett Jablonczai Petes Jánosnak. Ha testvére lett volna, bizonyára ott lenne az ő nevében is a Petes nevet jelző betű. De nincs ott. Monorra se tért vissza. És neve nem szerepel sem a gályarabok között, sem a bebörtönzöttek között, sem az erőszak nyomására felekezetüket kényszerűen elhagyók között. (Végigbongésztem az akkori esztendőkből tömegesen átkeresztelkedők névsorát a római katolikus anyakönyvekben. Akad Jablonczay, több is, de Mihály nincs köztük.)

Lehet, hogy bujdosásnak adta fejét rögtön az idézés kézhezvétele után? Tán el se indult, meg se érkezett Pozsonyba, mint majd fele az oda idézetteknek? Ami erre utalni látszik, hogy néhány év múlva, 1686-ban felbukkan Tárkányban egy Jablonczai Mihály nevű prédikátor. Igaz, a Petes névre utaló betű nélkül. Pár évvel azután tűnik fel neve, miután Lipót király soproni rendeletében módosul, visszavonódik a protestáns prédikátorokat sújtó kegyetlen törvény. Akkor térhetnek haza a kiszabadított, külhont megjárta gályarabok, és az elűzött prédikátorok is akkor térhetnek vissza kényszerűen elhagyott gyülekezeteikbe.

*

Mi derült ki, mi került elénk, mi maradt rejtve? Tán lesz még, aki a réges-régi írások, dokumentumok közt kutatva, újabb, eddigieket kiegészítő adatokat talál. Mi van ránk bízva?

„Kutasd át a régi idöket, amelyek előtted voltak... Volt-e olyan nép, amely hallotta a tűz közepéből szólani Isten szavát, és mégis életben maradt, mint ahogyan te hallottad? ... Azért láthattad meg ezeket, hogy megtudd: az Úr az Isten, és nincs más rajta kívül.”
(4.Móz. 32-35.)

Eddig is, ezután is fontos marad számomra, azok életéről tudni, írni, hírt adni, akik a halál torkában is hűségesek maradtak, akik nem tagadták meg hitüket, akkor sem, mikor minden azt

látszott bizonyítani, hogy Isten magukra hagyta, veszni engedte őket. Ők életüket akkor is a kezében tudták. Ahogy egykor Jablonczai Petes János gályarab írta, idézte Pál apostol szavait:

*„Mert ha élünk, az Úrnak élünk, ha meghalunk az Úrnak halunk meg.
Ezért akár éljünk, akár haljunk, az Úréi vagyunk.” (Róma 14:8.)*

Ablonczy Ágnes

FELHASZNÁLT IRODALOM:

1715-ös és 1720-as országos adóösszeírás

A pozsonyi jezsuita gimnázium diáksága (1650-től)

Arcanum adatbázis

Bitskey István és Pusztai Gábor: Michiel de Ruyter és Magyarország – Debrecen, 2008.

Engel Pál: Középkori magyar geneológia – Magyar nemzetiségi zsebkönyv

Farádi Vörös Ignác visszaemlékezései 1778–1822 évekről – Magyarország újabb kori
történetének forrásai – Emlékiratok – Madzsar Imre bevezetőjével – Budapest, 1927.

FamilySearch anyakönyvbázis

Ferencz Anna: Hitből táplálkozva, Méry Ratio, 2004.

Hörcsik Richárd: A Sárospataki Református Kollégium Diákjai 1617–1777., Sárospatak,
1998.

Illéssy János és Pettkó Béla: A Királyi Könyvek jegyzéke, 1527–1867.

Kempelen Béla: Magyar nemes családok

Kiss Károly: Monográfiai vázlatok a barsi ref. esperesség múltjából és jelenéből (Pápa, 1879.)

Köblös József, Kránitz Zsolt: A Dunántúli Református Egyházkerület prédikátorai és rektorai
– Adattár – 1526–1760.

Köszeghy Sándor: Pest vármegye nemesei – Budapest, 1899.

Lendvai Miklós: Temes vármegye nemes családjai – Budapest, 1896.

Mária Terézia-féle úrbéri összeírás

Mihályfalusi Forgón Mihály: Gömör–Kishont vármegye nemes családjai, Somorja, 2001.

Nagy Iván: Magyarország családai címerekkel és nemzedékrendi táblákkal – Pest, 1858.

Moldova György: Negyven prédikátor – Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1973.

Szluha Márton: Nyitra vármegye nemes családai – Arcanum, 2002.

Ugrai János: A Tiszáninneri Református Egyházkerület lelkészei a kezdetektől a
milleniumig – Adattár – Sárospatak–Tiszaújváros, 2007.

S. Varga Katalin: Vitetnek ítélszékre – Az 1674-es gályarabper jegyzőkönyve – Kalligram,
Pozsony, 2002.